

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحليل وضعیت انرژی عربستان سعودی

موسسه مطالعات بین المللی انرژی

مسین یادگاری

اطلاعات عمومی	جمعیت میلیون نفر	تولید ناخالص داخلی میلیارد دلار	سرانه تولید ناخالص داخلی دلار	نرخ رشد اقتصادی
	۳۴.۸۱	۷۱۱.۲	۲۰۴۲۷	-۴.۲

ذخایر اثبات شده میلیارد بشکه	تولید هزار بشکه در روز	صادرات هزار بشکه در روز	مهمترین مقاصد صادراتی
۲۹۷.۶	۱۰۹۱۴.۹	۸۷۲۶.۴	چین، ژاپن، هند، و کره جنوبی

ذخایر اثبات شده تریلیون متر مکعب	تولید میلیارد متر مکعب	مصرف میلیارد متر مکعب	گاز طبیعی
۶	۱۳۷.۷	۱۳۷.۷	

ظرفیت تولید هزار بشکه در روز	تولید هزار بشکه در روز	مصرف هزار بشکه در روز	صادرات هزار بشکه در روز	بالایش
۲۸۳۵	۲۱۸۸	۲۱۳۹	۴۹.۶	

ظرفیت تولید تراوات ساعت	تولید تراوات ساعت	مصرف تراوات ساعت	برق
۳۴۷	۳۱۶.۶	۳۱۶.۶	

بخش اول

راهبردها و سیاستهای انرژی

عربستان سعودی از سال‌های گذشته به عنوان تولیدکننده شناور در اوپک مطرح بود. در واقع بطور سنتی با استفاده از ظرفیت مازاد و سهم بازار، سیاست‌های مورد نظر خود را به بازار نفت تحمیل می‌کرد. در سال‌های اخیر افزایش تولید نفت خام نامتعارف همراه با کاهش تقاضا باعث افزایش مازاد عرضه در بازار جهانی نفت شد که پیامد آن کاهش شدید سطح قیمت‌ها و تغییرات ساختاری در بازار نفت بود. این کشور ابتدا تلاش کرد تا با سیاست افزایش سهم بازار و جنگ قیمت در بازار نفت، منافع و جایگاه خود را حفظ نماید. اما این روش در سال‌های اخیر پاسخگوی اهداف این کشور نبود، لذا ناگزیر به تغییر روش‌های سنتی نظارت و کنترل خود در بازار نفت شده است.

ادامه...

کاهش درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، عربستان را با مشکلات اقتصادی مواجه کرد. از جمله مهم‌ترین اقدامات عربستان، مقابله با افزایش تولید نفت خام نامتعارف امریکا بود. ولی اقدامات این کشور منجر به کاهش بیشتر قیمت نفت خام و کاهش بیشتر درآمدهای صادراتی اعضای اوپک شد. یکی از مهم‌ترین عواملی که باعث شد عربستان نسبت به جایگاه خود در بازار نفت احساس خطر کرده و رویکرد نظارت بر بازار را تغییر دهد کاهش واردات امریکا از این کشور، مشکلات اقتصاد داخلی، افزایش هزینه‌ها و کاهش ذخایر ارزی بوده است.

ادامه...

عربستان وجود نفت خام نامتعارف را به عنوان یک مانع جدی افزایش قیمت پذیرفته است. لذا در این شرایط جهت تامین امنیت تقاضای نفت خام تولیدی و حفظ ثبات در آمدی خود به روش های مدرن به شرح ذیل روی آورده است:

- پذیرش کاهش تولید و همراهی با کشورهای اوپک و غیر اوپک جهت افزایش سطح قیمت.
- خرید سهام پالایشگاهها در نقاط مختلف جهان
- سرمایه گذاری در بخش پالایشگاهی چین، مالزی و اندونزی.
- فروش بخشی از سهام شرکت آرامکو و بین المللی کردن بخش نفتی خود متناسب با ساختار نوظهور اقتصاد جهانی نفت و شرایط کاهش قیمت نفت.
- جذب سرمایه گذاری خارجی و کسب سهم از بازار تقاضا.
- آزادسازی سرمایه ها برای توسعه سرمایه گذاری در پروژه های با اولویت بالاتر در بخش بالادستی.

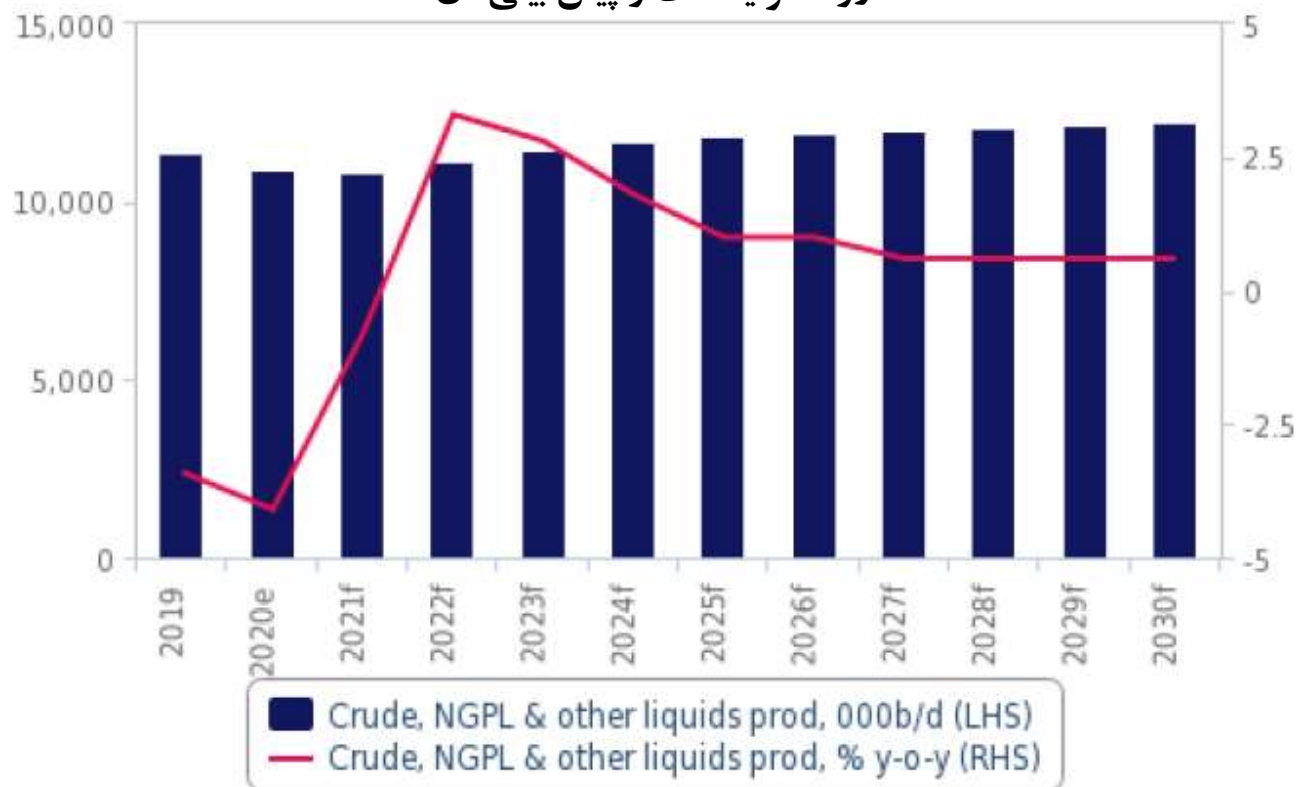
ادامه...

- اتخاذ سیاست های مالی مناسب برای ثبات و پایداری درآمد در میان مدت و بلند مدت و کنترل کسری بودجه.
- تلاش برای افزایش بهره وری و دستیابی به اهداف انضباط مالی به موازات ادامه حمایت و توانمند سازی بخش خصوصی از طریق صندوق توسعه ملی و صندوق سرمایه گذاری عمومی.
- تنوع بخشیدن به ابزارهای مالی با انتشار اوراق قرضه و صکوک علاوه بر جستجوی بازارهای جدید برای محصولات و تامین مالی هزینه های دولت.
- کاهش سوبسیدها با افزایش بهره وری از طریق خصوصی سازی بویژه در مجتمع های پتروشیمی به منظور کنترل مصرف داخلی و آزادسازی ظرفیت صادرات.
- تمرکز بر کاهش مصرف داخلی به منظور حفظ ظرفیت صادرات.
- افزایش استفاده از گاز طبیعی (همراه نفت و گاز نامتعارف) در سبد انرژی مصرفی.
- استفاده از انرژی هسته ای.

بخش دوم:

تحلیل وضعیت انرژی و تعاملات تجاری آن

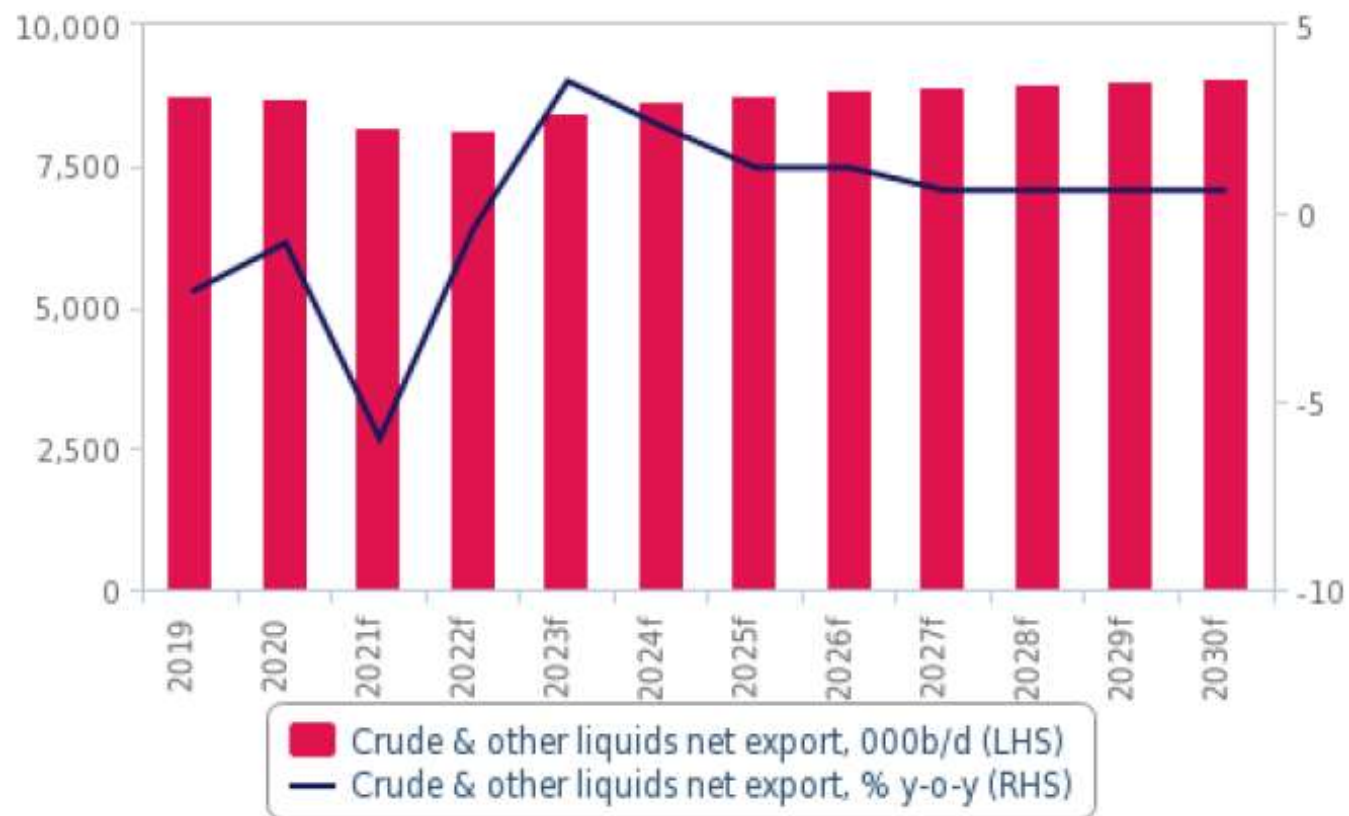
روند تولید نفت و پیش بینی آن

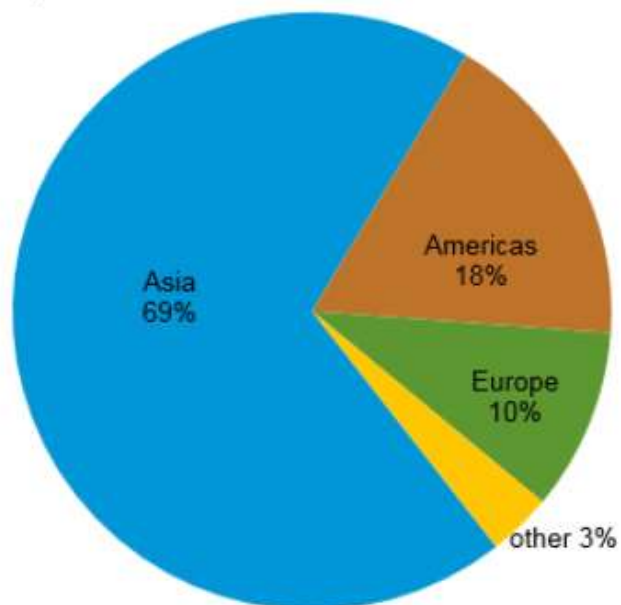
روند تولید نفت خام و پیش بینی آن

2030f	2029f	2028f	2027f	2026f	2025f	2024f	2023f	2022f	2021f	2020e	2019	
12,226.4	12,155.9	12,085.9	12,016.3	11,947.2	11,828.9	11,711.7	11,499.9	11,182.3	10,823.7	10,914.9	11,378.6	تولید نفت خام هزار بشکه در روز
0.6	0.6	0.6	0.6	1.0	1.0	1.8	2.8	3.3	-0.8	-4.1	-3.4	رشد تولید نفت خام درصد

روند صادرات نفت خام و پیش بینی آن

مقاصد صادراتی نفت عربستان، ۲۰۱۹

eia Source: Global Trade Tracker

چین، ژاپن، هند و کره جنوبی بزرگترین مقاصد صادراتی در آسیا هستند، البته عربستان در سال‌های اخیر با کاهش سهم صادرات نفت به کشورهای آمریکا، چین و کره جنوبی روبه‌رو شده است. هر چند صادرات به چین در برخی ماه‌ها افزایش یافته ولی تداوم نداشته است و در اواخر سال ۲۰۱۹ به شدت کاهش یافته است.

صادرات نفت عربستان به کشورهای منتخب مهم

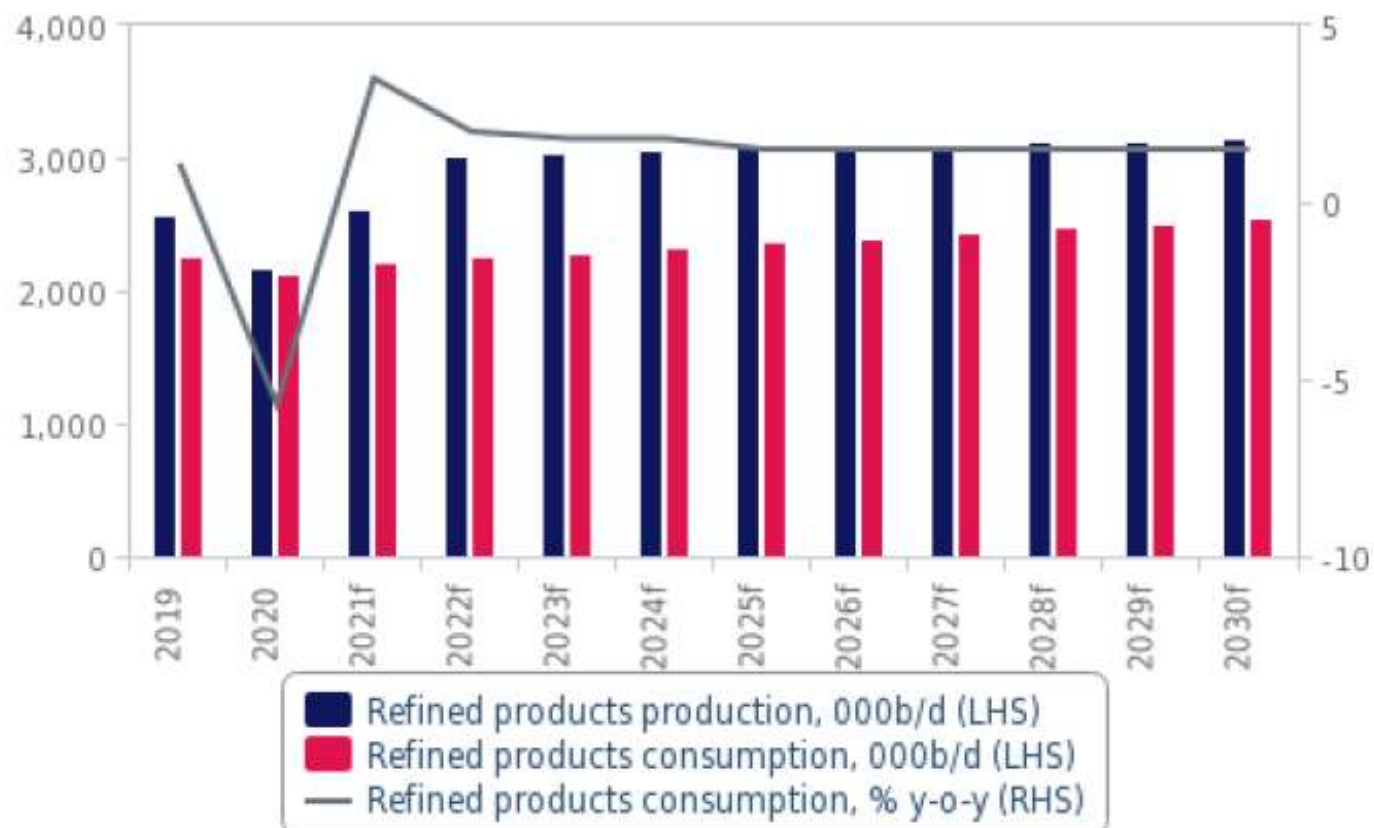
از سال ۲۰۱۶ صادرات نفت آمریکا رشد قابل توجهی را آغاز کرده است. در میان کشورهای دو کشور چین و کره جنوبی از جمله کشورهای آسیایی هستند که سهم صادرات آمریکا در آنها افزایش یافته است و موجب کاهش سهم کشورهای صادر کننده خلیج فارس شده است.

پالایش نفت خام

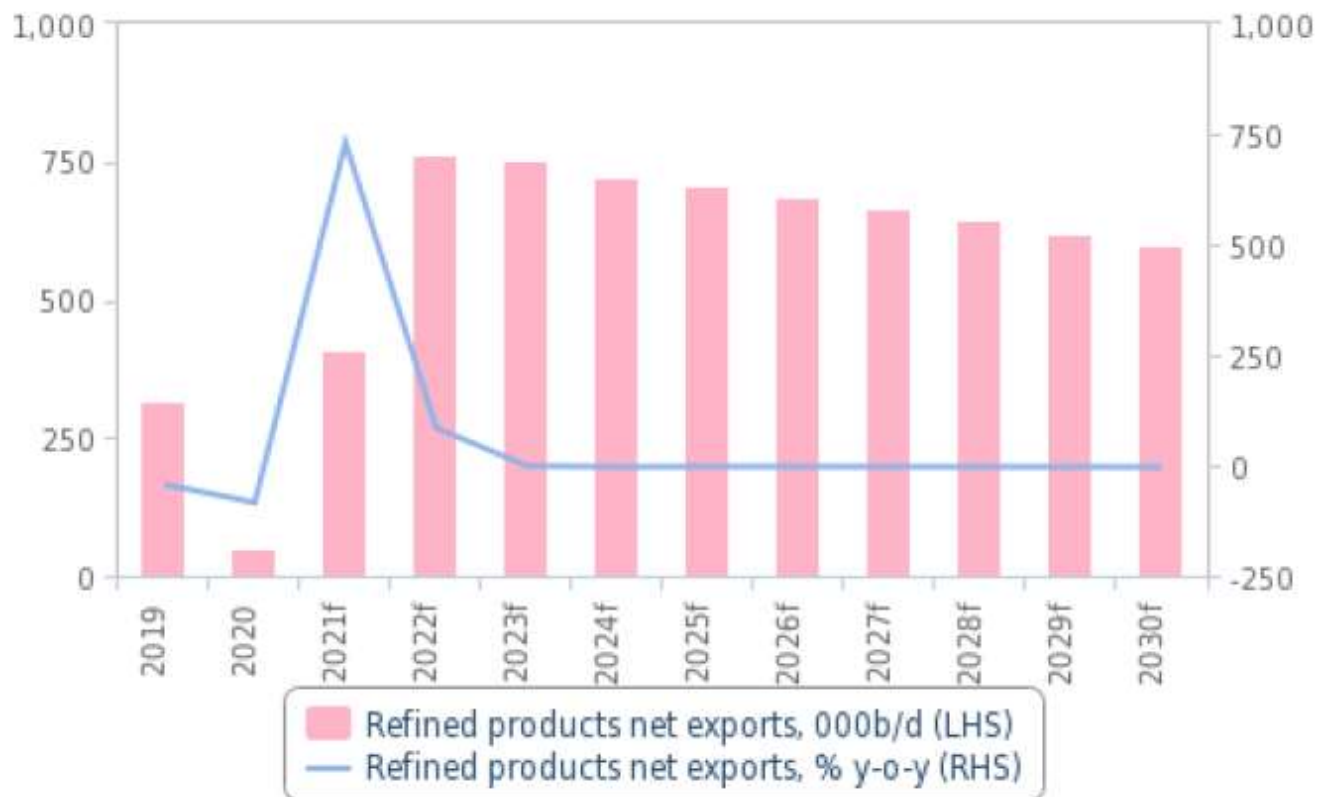
2030f	2029f	2028f	2027f	2026f	2025f	2024f	2023f	2022f	2021f	2020	2019	
3,235.0	3,235.0	3,235.0	3,235.0	3,235.0	3,235.0	3,235.0	3,235.0	3,235.0	3,235.0	2,835.0	2,835.0	ظرفیت پالایش نفت خام هزار بشکه در روز
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	14.1	0.0	0.0	درصد رشد ظرفیت پالایش نفت خام
97.6	97.2	96.7	96.2	95.7	95.2	94.8	94.3	93.4	81.2	77.2	91.2	درصد بهره برداری از ظرفیت تولید پالایش نفت خام
3,158.8	3,143.0	3,127.4	3,111.8	3,096.4	3,081.0	3,065.6	3,050.4	3,020.2	2,626.2	2,188.5	2,586.9	تولید فرآورده های پالایشی هزار بشکه در روز
0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	1.0	15.0	20.0	-15.4	-7.7	درصد رشد تولید فرآورده های پالایشی

ظرفیت پالایش نفت خام در سال ۲۰۲۰ در حدود ۲.۸ میلیون بشکه در روز بود که پیش بینی میشود به ۳.۲ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۲۱ برسد.

روند تولید و مصرف فرآورده و پیش بینی آن

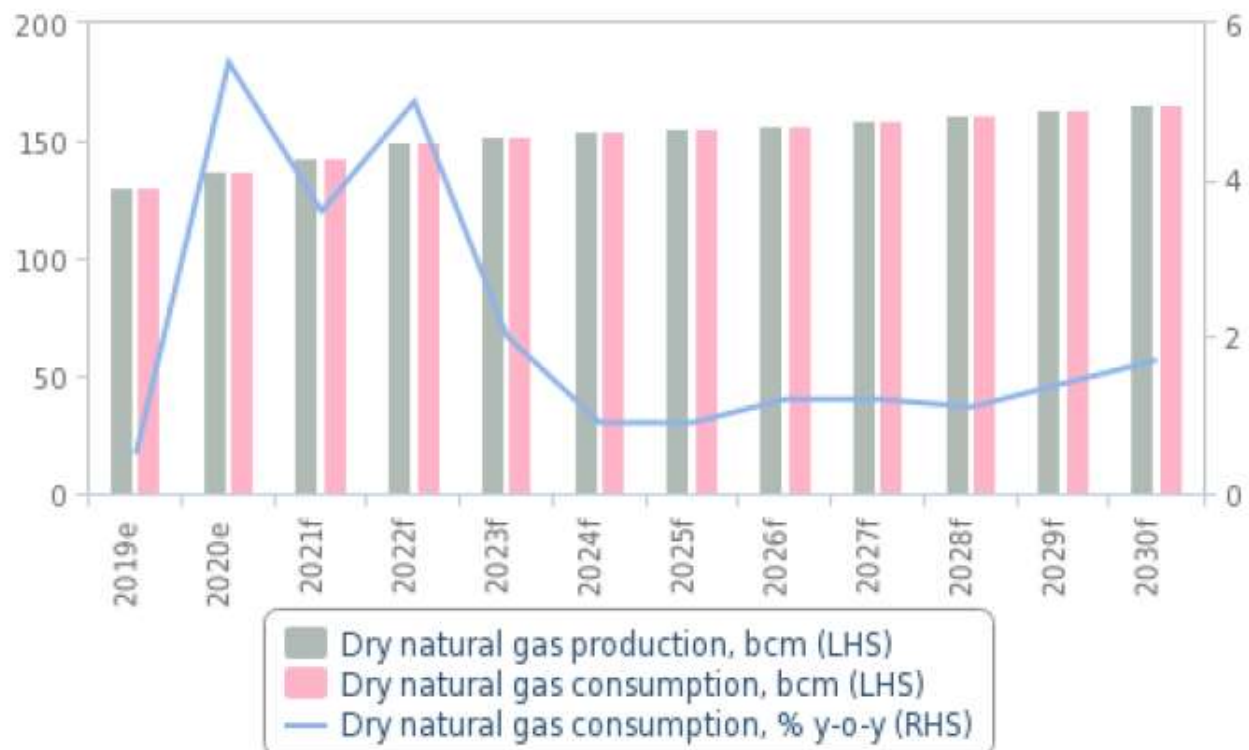
روند صادرات فرآورده های نفتی و پیش بینی آن

روند تولید گاز طبیعی و پیش بینی آن

2030f	2029f	2028f	2027f	2026f	2025f	2024f	2023f	2022f	2021f	2020e	2019e	
166.0	163.1	160.8	159.0	157.2	155.4	154.1	152.8	149.8	142.7	137.7	130.5	تولید گاز طبیعی میلیارد متر مکعب
1.7	1.4	1.1	1.2	1.2	0.9	0.9	2.0	5.0	3.6	5.5	0.5	رشد سالانه تولید گاز طبیعی

روند تولید و مصرف گاز طبیعی و پیش بینی آن

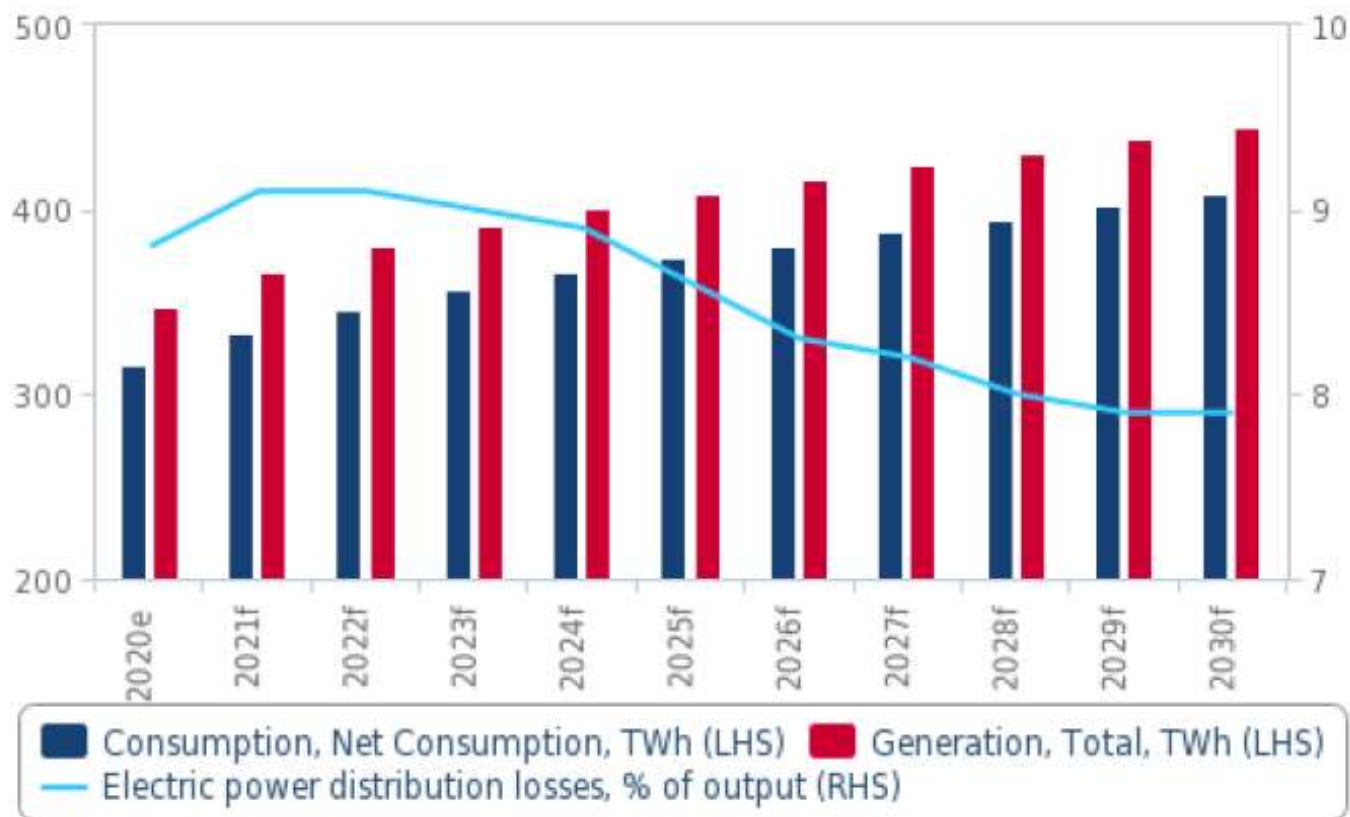

افزایش تقاضا در بخشهای صنعت و نیروگاهها باعث افزایش رشد تقاضا در عربستان شده است. رشد شدید تقاضای داخلی و محدودیت تولید ممکن است نیاز به واردات گاز طبیعی را ایجاد کند.

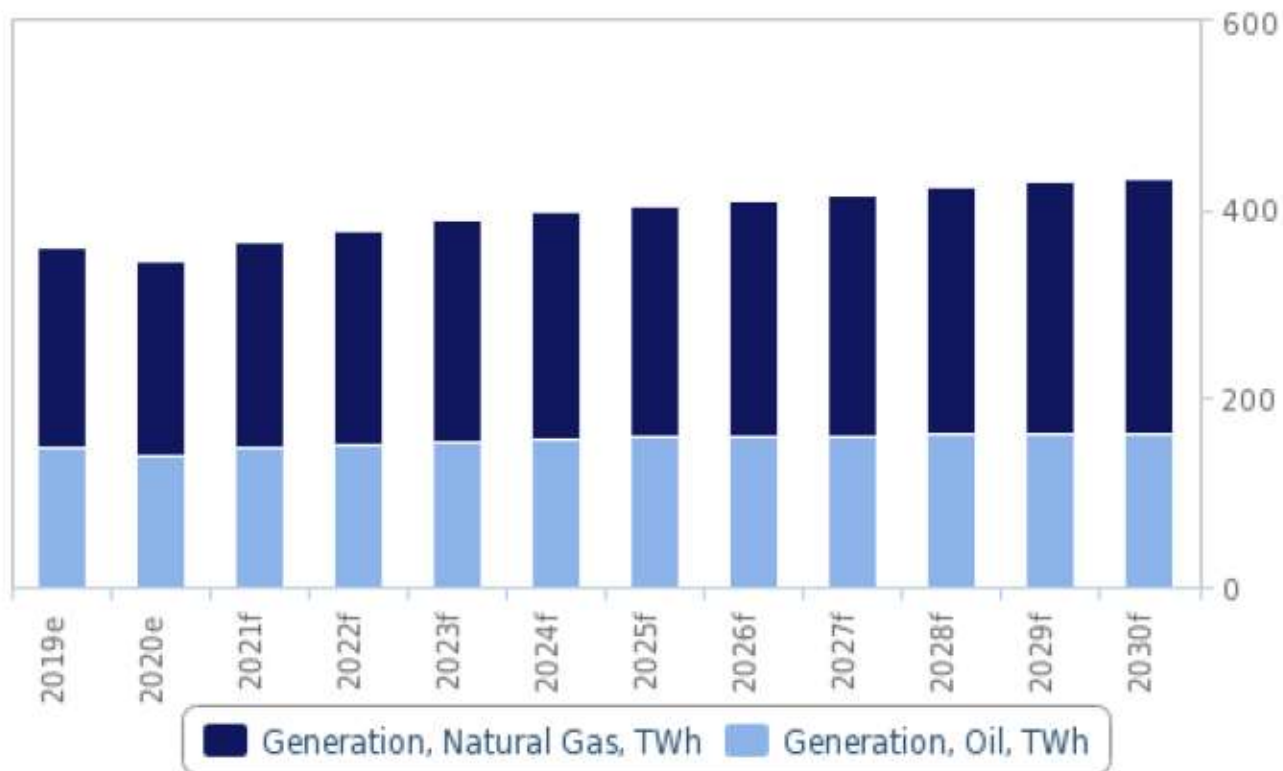
موانع عمده ای برای توسعه گاز شیل در عربستان وجود دارد

کمبود زیرساخت ها :عمده منابع غیرمتعارف عربستان سعودی در مناطق دور افتاده است که فاقد زیرساخت های موجود هستند.
پیچیدگی زمین شناسی :منابع گازی غیرمتعارف عربستان سعودی در اعماق زمین قرار دارد و آنها را از نظر فنی با چالش بیشتری مواجه می کند
کمبود آب :روش شکست هیدرولیکی که برای تولید منابع شیل استفاده می شود ، به مقدار زیادی آب احتیاج دارد که عربستان سعودی فاقد آن است.

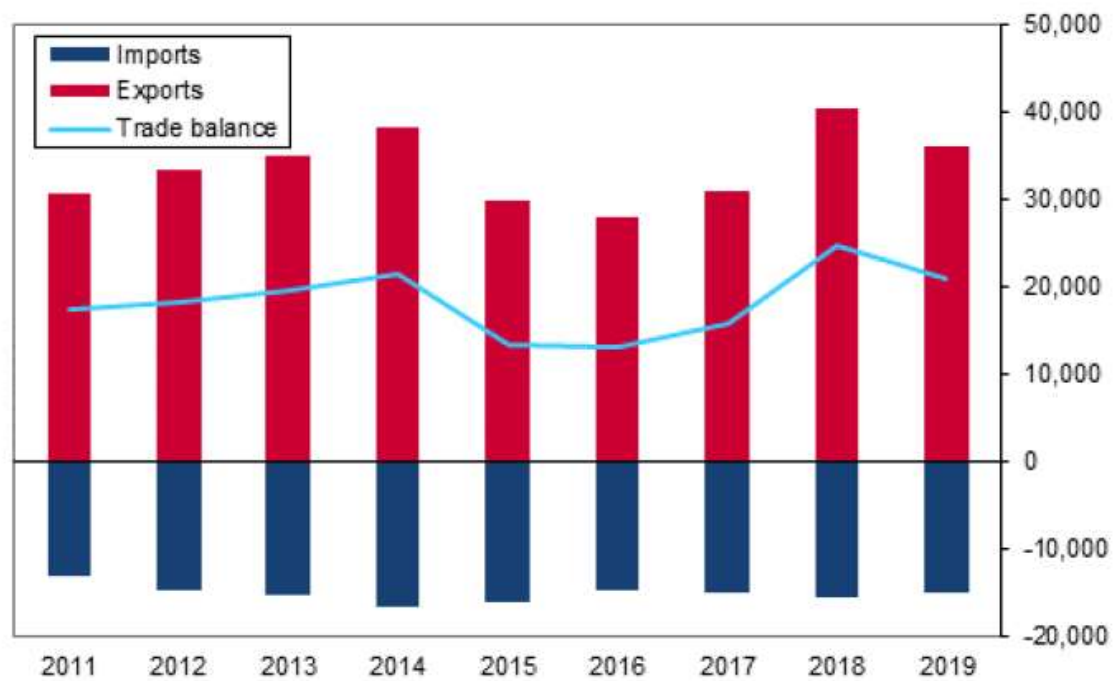
روند تولید و مصرف برق و پیش بینی آن

روند تولید برق براساس نوع سوخت و پیش بینی آن

روند تجارت پتروشیمی ، میلیارد دلار

محصولات پتروشیمی حدود سه چهارم کل صادرات غیرنفتی عربستان را تشکیل می دهد. آخرین ارقام موجود نشان می دهد که در سال 2019، قبل از همه گیری کرونا، درآمد صادرات پتروشیمی عربستان سعودی 11 درصد کاهش یافته و به 36 میلیارد دلار رسیده است.

یکی از اصلی ترین موضوعاتی که صنعت با آن روبرو است، صادرات مواد شیمیایی با حجم بالا و کم ارزش و نیاز به واردات محصولات با ارزش افزوده بالاتر است. این بدان معناست که عربستان سعودی بیشتر در معرض نوسانات قیمت است، خصوصاً در دوره مازاد عرضه در برخی از بخشهای بازار آسیا.

ساختار تجارت پتروشیمی عربستان سعودی همراه با نیاز به رشد اقتصاد غیرنفتی احتمالاً شاهد تلاشهای تازه ای برای متنوع سازی صادرات این کشور است.

علیرغم افزایش ظرفیت و متنوع شدن محصولات پتروشیمی، بخش پتروشیمی عربستان همچنان تحت فشار قیمت ها و رقابت ضعیف پتروشیمی ها باقی خواهد ماند. هزینه ها در داخل در حال افزایش است. انتظار می رود کاهش بیشتر یارانه ها، مزیت هزینه پتروشیمی عربستان نسبت به رقبای خارجی را کاهش دهد.

بخش سوم:

تحلیل SWOT و پیشنهاد راهبردهای تعاملات انرژی
برای جمهوری اسلامی ایران

نقاط قوت
ذخایر اثبات شده قابل توجه
توسعه زیرساختهای نفت و گاز

نقاط ضعف
سوبسید بالا در بخشهای نفت و گاز
موانع طبیعی در بخش های بالادستی و پایین دستی
چالشهای فضای کسب و کار

فرصتها
وجود بخشهای زیاد اکتشاف نشده در خشکی و فراساحل
تداوم توسعه ظرفیتهای پتروشیمی و پالایشی
آزادسازی قیمتهای انرژی

تهدیدها
افزایش بی ثباتی منطقه ای
سقوط قیمت، ناشی از کوید -۱۹، کاهش درآمد و فشارهای شدید هزینه ای.

راهبردهای زیر به جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد می شود.

- راهبرد کوتاه مدت: رقابت

با توجه به عدم تمایل عربستان به همکاری با ایران، لازم است ایران برای کنترل اقدامات سوء عربستان علیه خود به گسترش روابط حوزه انرژی با سایر همسایگان پردازد.

- راهبرد میان مدت: همکاری در توسعه میادین مشترک

ایران چند میدان مشترک با عربستان دارد که بهره برداری بهینه از آنها نیازمند همکاری دو کشور است. شروع همکاری لزوماً متوقف بر حل اختلافات سیاسی نیست بلکه آغاز همکاری می تواند آغازی بر گسترش روابط در سایر زمینه ها باشد.

با سپاس از توجه شما